Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 5. apríla 2016 [1]

Vec C-113/15

Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG
proti
Landeshauptstadt München

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Bavorský správny súd, Nemecko)]

„Smernica 2001/110/ES — Článok 2 ods. 4 — Uvedenie krajiny alebo krajín pôvodu, kde sa med získal — Smernica 2000/13/ES — Článok 1 ods. 3 písm. b) — Význam pojmu ‚predbalená potravina' — Otázka uvádzania krajiny pôvodu na jednotlivých porciách medu predávaných v škatuliach hromadným stravovacím zariadeniam a následne predávaných samostatne alebo ako súčasť zakúpeného jedla — Článok 13 ods. 4 — Rozsah výnimky pre malé balenia — Nariadenie (EÚ) č. 1169/2011 — Článok 2 ods. 2 písm. e) — Význam pojmu ‚balená potravina' — Článok 16 ods. 2 — Rozsah výnimky pre malé balenia"

1. Táto vec sa týka označovania jednotlivých porcií medu, ktoré sú zabalené a predávajú sa spoločne v škatuli s etiketou označujúcou krajinu pôvodu medu. Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Bavorský správny súd) sa v podstate pýta, či právna úprava Únie vyžaduje, aby sa krajina pôvodu medu uvádzala tiež na každej jednotlivej porcii, ktorá sa následne buď predáva samostatne, alebo je súčasťou zakúpeného jedla. Táto otázka bola vznesená v rámci konania, ktoré začala spoločnosť zaoberajúca sa zberom a stáčaním medu (Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG; ďalej len „Breitsamer") proti Landeshauptstadt München (Mesto Mníchov). Breitsamer dostala v roku 2012 pokutu za to, že v prvej polovici roka 2011 uviedla na trh jednotlivé porcie bez údaja o krajine pôvodu medu.

Právo Únie

Označovanie potravín: smernica 2000/13 a nariadenie č. 1169/2011

2. Smernica 2000/13/ES [2] (ďalej len „smernica o označovaní potravín") obsahovala úplné znenie predchádzajúcej právnej úpravy o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín. [3] Jej cieľom bolo stanovenie pravidiel Únie všeobecnej povahy uplatňujúcich sa na všetky výrobky uvedené na trh. [4] Mali sa stanoviť špecifické pravidlá

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 20. marca 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín (Ú. v. ES L 109, 2000, s. 29; Mim. vyd. 15/005, s. 75), naposledy zmenená a doplnená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 596/2009 z 18. júna 2009 (Ú. v. EÚ L 188, 2009, s. 14). Smernica o označovaní potrvaní bola medzičasom zrušená nariadením (EÚ) č. 1169/2011: pozri body 11 až 23 nižšie.

3 — Odôvodnenie 1.

4 — Odôvodnenie 4.

uplatňujúce sa iba na konkrétne potraviny, a to v ustanoveniach zaoberajúcich sa takýmito výrobkami.[5] Prvoradým dôvodom pre každé pravidlo týkajúce sa označovania potravín bola potreba informovať a chrániť spotrebiteľa.[6] Podrobné označovanie poskytujúce najmä údaje o presnom druhu a vlastnostiach výrobku, ktoré pri výbere výrobku umožnia, aby bol spotrebiteľ dokonale informovaný o skutočnostiach, sa považovalo za najvhodnejšie, keďže vytváralo najmenšie prekážky pre voľné obchodovanie.[7]

3. Článok 1 ods. 1 stanovoval, že smernica o označovaní potravín sa týkala okrem iného označovania potravín, ktoré sa mali ako také poskytnúť konečnému spotrebiteľovi. Článok 1 ods. 2 rozširoval pôsobnosť smernice na potraviny určené na dodanie do reštaurácií, nemocníc, závodných jedální a iných podobných hromadných stravovacích zariadení (spoločne definované smernicou ako „hromadné stravovacie zariadenia“).

4. Článok 1 ods. 3 písm. a) definoval „označenie“ ako „… akékoľvek slová, údaje, obchodné známky, obchodné názvy, obrázkové materiály alebo symboly, ktoré sa týkajú potraviny a sú umiestnené na akomkoľvek obale, dokumente, oznámení, nálepke, kruhovej alebo prstencovej etikete, ktorá sprevádza, alebo sa týka takejto potraviny“. Článok 1 ods. 3 písm. b) stanovoval, že „predbalená potravina“ znamenala „… akúkoľvek jednotlivú položku určenú na prezentáciu ako takú pre konečného spotrebiteľa a pre hromadné stravovacie zariadenia, ktorá pozostáva z potraviny a obalu, do ktorého bola vložená predtým, ako bola ponúknutá na predaj, obaľujúci potravinu úplne alebo čiastočne, ale v každom prípade takým spôsobom, že obsah nemôže byť zamenený [zmenený – *neoficiálny* preklad] bez otvorenia alebo výmeny obalu“.

5. V súlade s článkom 2 ods. 1 písm. a) bodom i) označenie nesmelo byť také, aby uviedlo kupujúceho do podstatného omylu, pokiaľ ide o vlastnosti potraviny, čo zahŕňalo aj jej pôvod. Článok 2 ods. 3 písm. a) stanovoval, že toto pravidlo sa vzťahovalo aj na prezentáciu potravín, najmä ich tvar, vzhľad alebo obal, použitý obalový materiál, spôsob ich úpravy a prostredie, kde sú vystavené.

6. Článok 3 ods. 1 stanovoval, že „v súlade s článkami 4 až 17 a na základe výnimiek, ktoré obsahujú, na označení potravín je povinné jedine uvedenie… údajov [vymenovaných v bodoch 1 až 10]“[8]. Bod 8 znel takto: „údaje o pôvode alebo mieste pôvodu v prípade, keď neuvedenie takýchto údajov by mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu ohľadom podstaty látky [podstatného omylu – *neoficiálny preklad*], pokiaľ ide o skutočný pôvod alebo miesto pôvodu potraviny“.

7. Podľa článku 4 ods. 2 mohli ustanovenia práva Únie platné pre konkrétne potraviny stanovovať povinné dodatočné údaje týkajúce sa označenia okrem tých, ktoré boli vymenované v článku 3.[9] V prípade absencie takýchto ustanovení práva Únie mohli členské štáty uložiť povinnosť uvádzať takéto údaje v súlade s postupom stanoveným v článku 19.

8. Článok 13 ods. 1 písm. a) vyžadoval, aby sa údaje stanovené v článku 3 a článku 4 ods. 2 uvádzali na predbalení alebo nálepke pripojenej k predbaleniu.[10] Článok 13 ods. 1 písm. b) stanovoval, že bez ohľadu na túto požiadavku a bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia práva Únie týkajúce sa nominálnych množstiev, v prípade, keď sú takéto potraviny určené „… pre konečného spotrebiteľa, ale sa predávajú v štádiu pred predajom konečnému spotrebiteľovi a kde predaj pre hromadné stravovacie zariadenie nie je zahrnutý do tohto štádia [prvá zarážka] [alebo] na dodávku pre hromadné stravovacie

5 — Odôvodnenie 5.

6 — Odôvodnenie 6.

7 — Odôvodnenie 8.

8 — Pozri tiež odôvodnenie 9. Ostatné údaje zahŕňali názov, pod ktorým sa výrobok predáva (bod 1); zoznam zložiek (bod 2); množstvo určitých zložiek alebo kategórií zložiek (bod 3); netto množstvo (bod 4); dobu minimálnej trvanlivosti, alebo dátum „spotrebujte do“ (bod 5); osobitné podmienky skladovania alebo podmienky pre použitie (bod 6); meno a obchodné meno a adresu výrobcu alebo baliarne alebo predávajúceho (bod 7); návod na použitie (bod 9); a (ak je to relevantné) skutočný obsah alkoholu (bod 10).

9 — Podrobnosti daného postupu nie sú relevantné pre prejednávanú vec.

10 — Pozri aj odôvodnenie 13.

zariadenia na prípravu, spracovanie, rozdelenie alebo rozkrájanie [druhá zarážka]…“, je potrebné uvádzať spomínané údaje iba v obchodných dokumentoch týkajúcich sa potravín v prípade, keď je možné zaručiť, že takéto dokumenty obsahujúce všetky informácie o označení buď doprevádzajú potraviny, ktorých sa týkajú, alebo sa odoslali pred alebo v rovnakú dobu, ako bola uskutočnená dodávka.

9. Článok 13 ods. 4 vymedzoval situácie, v ktorých sa malo uvádzať menej povinných informácií. Konkrétne, v prípade „… obalu alebo nádoby, ktorých najväčšia plocha má veľkosť menšiu ako 10 cm^2 …“ bolo nutné uvádzať iba údaje v bodoch 1, 4 a 5 v článku 3 ods. 1.[11]

10. Článok 14 ods. 1 stanovoval, že „v prípade, keď sa potraviny ponúkajú na predaj konečnému spotrebiteľovi alebo hromadnému stravovaciemu zariadeniu bez predbalenia, alebo keď sa potraviny balia na žiadosť spotrebiteľa v priestoroch predajne, alebo sa predbalia s cieľom priameho predaja, príjmu členské štáty podrobné pravidlá týkajúce sa spôsobu uvádzania údajov uvedených v článku 3 a článku 4 ods. 2“. Článok 14 ods. 2 oprávňoval členské štáty, aby sa všetky alebo niektoré z týchto údajov nevyžadovali za predpokladu, že zákazník v každom prípade dostane dostatočné informácie.

11. Nariadenie (EÚ) č. 1169/2011[12] zrušilo, okrem iného, smernicu o označovaní potravín s účinnosťou od 13. decembra 2014.[13]

12. Podľa odôvodnenia 3 nariadenia č. 1169/2011 by sa na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia spotrebiteľov a na zaručenie ich práva na informácie malo zabezpečiť, aby spotrebitelia boli primerane informovaní o potravinách, ktoré konzumujú. Odôvodnenie 8 stanovuje, že všeobecné požiadavky na označovanie dopĺňa viacero ustanovení uplatniteľných za určitých okolností na všetky potraviny alebo na určité kategórie potravín a že okrem toho existuje viacero osobitných pravidiel, ktoré sú uplatniteľné na konkrétne potraviny. Podľa odôvodnenia 17 by prvotným dôvodom na vyžadovanie povinných informácií o potravinách malo byť umožnenie spotrebiteľom identifikovať a vhodne využívať potraviny a vyberať si tie, ktoré vyhovujú ich individuálnym stravovacím potrebám. Odôvodnenie 20 stanovuje, že potravinové informačné právo by malo zakazovať používanie informácií, ktoré by uviedli spotrebiteľa do omylu, najmä pokiaľ ide o charakteristiky, účinky alebo vlastnosti potravín. Na to, aby bol tento zákaz účinný, by sa mal uplatňovať aj na reklamu a prezentáciu potravín. Odôvodnenie 22 označuje potrebu vypracovať zoznam všetkých povinných informácií, ktoré by sa v zásade mali poskytovať o všetkých potravinách určených konečnému spotrebiteľovi a zariadeniam spoločného stravovania. V tomto zozname by sa mali uchovávať informácie, ktoré sa podľa existujúcich právnych predpisov Únie už vyžadujú, keďže sa všeobecne považujú za cenné *acquis* v súvislosti s informovaním spotrebiteľov. Odôvodnenie 32 poznamenáva, že ustanovenia o povinnom uvádzaní pôvodu sa vypracovali na základe „vertikálnych prístupov“ – napríklad pre med – a odkazuje v tomto zmysle na smernicu Rady 2001/110/ES[14] (ďalej len „smernica o mede“).

13. V súlade s článkom 1 ods. 2 nariadenie č. 1169/2011 „… [ustanovuje] prostriedky, ktoré zaručujú právo spotrebiteľov na informácie, a postupy poskytovania informácií o potravinách…“. Článok 1 ods. 3 stanovuje, že nariadenie sa vzťahuje na „prevádzkovateľov potravinárskych podnikov na všetkých stupňoch potravinového reťazca, kde sa ich činnosti týkajú poskytovania informácií o potravinách spotrebiteľom“ a „… všetky potraviny určené konečnému spotrebiteľovi vrátane potravín

11 — Týmito údajmi (ešte sa k nim vrátim) boli: názov, pod ktorým sa výrobok predáva (bod 1); v prípade predbalených potravín ich netto množstvo (bod 4); doba minimálnej trvanlivosti, alebo v prípade niektorých potravín dátum „spotrebujte do“ (bod 5).

12 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica [2000/13], smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004 (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 18).

13 — Pozri odôvodnenia 6 a 11 a článok 53 ods. 1 a článok 55.

14 — Smernica Rady z 20. decembra 2001 o mede (Ú. v. ES L 10, 2002, s. 47; Mim. vyd. 13/027, s. 179).

dodávaných zariadeniami spoločného stravovania a potravín určených na zásobovanie zariadení spoločného stravovania“. Článok 1 ods. 4 stanovuje, že nariadenie sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté požiadavky na označovanie ustanovené v osobitných predpisoch Únie uplatniteľných na konkrétne potraviny.

14. „Umiestnenie na trhu“ znamená „… skladovanie… potravín… na účely predaja, vrátane ponúkania na predaj alebo akúkoľvek inú formu [akejkoľvek inej formy – *neoficiálny preklad*] prevodu, či už bezplatnú alebo nie [či už bezplatnej alebo nie – *neoficiálny* preklad] a predaj, distribúciu a iné formy prevodu samy o sebe“ [článok 2 ods. 1 písm. a)].[15] „Povinné informácie o potravinách“ znamená „… údaje, ktorých poskytovanie konečnému spotrebiteľovi sa vyžaduje v predpisoch Únie“ [článok 2 ods. 2 písm. c)].[16] „Balená potravina“ zodpovedá tomu, čím sa podľa smernice o označovaní potravín rozumelo „predbalená potravina“: jej definícia v článku 2 ods. 2 písm. e) je podobná definícii v článku 1 ods. 3 písm. b) uvedenej smernice [hoci článok 2 ods. 2 písm. e) používa v anglickom znení pre slová „potravina“ a „konečný spotrebiteľ“ výrazy „food“ a „final consumer“ namiesto pojmov „foodstuff“ a „ultimate consumer“]. Definícia „balená potravina“ nepokrýva potravinu balenú v priestoroch predaja na žiadosť spotrebiteľa alebo balenú na priamy predaj [článok 2 ods. 2 písm. e)]. Článok 2 ods. 3 stanovuje, že krajinou pôvodu potraviny sa rozumie pôvod potraviny, ako sa určuje v súlade s článkami 23 až 26 nariadenia (EHS) č. 2913/92.

15. Článok 3 ods. 1 stanovuje, že „poskytovaním informácií o potravinách sa sleduje cieľ vysokej úrovne ochrany zdravia a záujmov spotrebiteľov tak, že sa konečným spotrebiteľom poskytuje základ na rozhodovanie o výbere na základe informácií a na bezpečné používanie potravín…“.

16. Základnou požiadavkou zakotvenou v článku 6 je, že akúkoľvek potravinu určenú na dodanie konečnému spotrebiteľovi alebo zariadeniam spoločného stravovania musia sprevádzať informácie o potravine v súlade s daným nariadením.

17. Článok 8 nesie názov „Zodpovednosť“. Odsek 6 sa týka informácií o nebalených potravinách určených konečnému spotrebiteľovi. Pokiaľ ide o túto kategóriu potravín, prevádzkovatelia potravinárskych podnikov v rámci svojej podnikateľskej činnosti zabezpečia, aby sa takéto informácie zasielali prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku, ktorý potraviny dostáva, aby mohol v prípade potreby poskytnúť konečnému spotrebiteľovi povinné informácie o potravinách.

18. Článok 9 ods. 1 písm. i) vyžaduje, aby sa uvádzala krajina pôvodu alebo miesto pôvodu, ak sú ustanovené v článku 26[17] (v súlade s článkami 10 až 35 a pri dodržaní výnimiek obsiahnutých v kapitole IV o povinných informáciách o potravinách).

19. Ak ide o balené potraviny, článok 12 ods. 2 vyžaduje, aby sa povinné informácie o potravinách uvádzali priamo na balení alebo na pripojenej etikete.

15 — Ide o definíciu, ktorá sa nachádza v bode 8 článku 3 nariadenia (ES) č. 178/2002 Európskeho Parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 2002, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463).

16 — Nariadenie Rady z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (Ú. v. ES L 302, 1992, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307), v znení zmien a doplnení. Články 23 až 26 sa týkajú určenia nepreferenčného pôvodu tovaru.

17 — Pozri bod 21 nižšie.

20. Článok 16 ods. 2 stanovuje, že ak ide o obaly alebo nádoby, ktorých najväčšia plocha má veľkosť menšiu ako 10 cm^2, sú na balení alebo na etikete povinné iba údaje uvedené v článku 9 ods. 1 písm. a), c), e) a f).[18] Údaje uvedené v článku 9 ods. 1 písm. b)[19] sa majú uvádzať iným spôsobom alebo sa majú spotrebiteľovi sprístupniť na požiadanie. Odôvodnenie 39 vysvetľuje, že cieľom tejto výnimky je, aby nedochádzalo k zbytočnému zaťažovaniu prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, a že sa uplatňuje, pokiaľ iné predpisy Únie neukladajú povinnosť uvádzať tieto informácie.

21. Článok 26 zakotvuje podrobné ustanovenia týkajúce sa okrem iného uvedenia krajiny pôvodu. Článok 26 ods. 1 stanovuje, že sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté požiadavky na označovanie ustanovené v osobitných predpisoch Únie. V súlade s článkom 26 ods. 2 písm. a) označenie krajiny pôvodu alebo miesto pôvodu sa povinne uvádza, „ak by ich neuvedenie mohlo uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o skutočnú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu potraviny, najmä ak by z informácií sprevádzajúcich potravinu alebo z celej etikety inak vyplývalo, že potravina má inú krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu“.[20]

22. Ak sa potraviny ponúkajú na predaj konečnému spotrebiteľovi alebo zariadeniam spoločného stravovania bez balenia, alebo ak sú potraviny zabalené v priestoroch predaja na žiadosť spotrebiteľa alebo sú balené na priamy predaj, článok 44 ods. 1 stanovuje, že a) poskytnutie údajov uvedených v článku 9 ods. 1 písm. c) je povinné a b) poskytnutie iných údajov uvedených v článkoch 9 a 10[21] nie je povinné, ak členské štáty neprijmú vnútroštátne opatrenia, podľa ktorých sa vyžaduje poskytnutie niektorých alebo všetkých týchto údajov alebo prvkov týchto údajov. Podľa článku 44 ods. 2 môžu členské štáty prijať vnútroštátne opatrenia týkajúce sa spôsobu, akým sa majú údaje alebo prvky týchto údajov uvedené v článku 44 ods. 1 dávať k dispozícii, a v prípade potreby pravidlá týkajúce sa ich formy vyjadrenia a prezentácie.

23. Článok 54 vymedzuje prechodné opatrenia. Prvý pododsek článku 54 ods. 1 stanovuje, že potraviny umiestnené na trh alebo označené pred 13. decembrom 2014, ktoré nespĺňajú požiadavky daného nariadenia, sa môžu umiestňovať na trh až do vyčerpania zásob.

Výroba a uvádzanie medu na trh: smernica o mede

24. Smernica o mede prepracovala smernicu 74/409/EHS[22] tak, aby predpisy týkajúce sa podmienok výroby a uvádzania medu na trh boli prístupnejšie a aby sa druhá uvedená smernica zosúladila so všeobecným právom Únie pre oblasť potravín, a to najmä pokiaľ ide o právo vzťahujúce sa okrem iného na označovanie.[23] Odôvodnenie 5 uvádza, že všeobecné predpisy na označovanie potravín, ustanovené v smernici o označovaní potravín, sa musia uplatňovať za určitých podmienok. Vzhľadom na úzku previazanosť medzi kvalitou medu a jeho pôvodom je nevyhnutné, aby boli k dispozícii úplné informácie o týchto faktoch (teda o kvalite a pôvode medu) a aby nedochádzalo k zavádzaniu spotrebiteľa, pokiaľ sa ide o kvalitu produktu. V záujme spotrebiteľa – pokiaľ ide o geografické charakteristiky medu a úplnú transparentnosť v tomto smere – je žiaduce, aby označenie uvádzalo aj krajinu pôvodu (teda miesto, kde sa med získal).

25. Článok 1 stanovuje, že smernica o mede sa má uplatňovať na produkty definované v prílohe I („Názvy, popisy produktu a definície“). Tieto produkty musia vyhovovať požiadavkám uvedeným v prílohe II („Požiadavky na zloženie medu“).

18 — Konkrétne názov potraviny [písm. a)], určité zložky alebo technologická pomocná látka [písm. c)], netto množstvo potraviny [písm. e)] a dátum minimálnej trvanlivosti alebo dátum spotreby [písm. f)].

19 — To znamená zoznam zložiek.

20 — Pozri aj odôvodnenie 29.

21 — Článok 10 sa týka dodatočných povinných údajov pre osobitné druhy alebo kategórie potravín a nie je relevantný pre toto konanie.

22 — Smernica Rady z 22. júla 1974 o harmonizácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa medu [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 221, 1974, s. 10).

23 — Odôvodnenie 4.

26. Článok 2 potvrdzuje, že smernica o označovaní potravín sa uplatňuje na produkty definované v prílohe I smernice o mede za viacerých podmienok, ktoré vymedzuje. Podmienkou zakotvenou v článku 2 ods. 4 písm. a) je, že „na etikete musí byť uvedená krajina alebo krajiny pôvodu, v ktorých bol med získaný“. Článok 2 ods. 4 písm. a) tiež uvádza, že „… ak má med pôvod vo viac ako jednom členskom štáte alebo tretej krajine, môže byť označenie krajín pôvodu podľa potreby nahradené… [takto]:‚zmes medov z EÚ‘, ‚zmes medov mimo EÚ‘, ‚zmes medov z EÚ a mimo EÚ‘“. Článok 2 ods. 4 písm. b) stanovuje, že na účely smernice o označovaní potravín a najmä jej článkov 13, 14, 16 a 17, údaje, ktoré sa musia uviesť v súlade s článkom 2 ods. 4 písm. a) smernice o mede, sa budú považovať za označenia v súlade s článkom 3 smernice o označovaní potravín.

27. Smernica o mede bola zmenená a doplnené smernicou 2014/63/EÚ [24], ktorá nadobudla účinnosť 3. júna 2014, a teda po tom, čo boli sporné jednotlivé porcie medu uvedené na trh. Článok 2 ods. 1 a 2 smernice 2014/63 uvádza, že termínom, od ktorého mali členské štáty uplatňovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s článkom 1 bodmi 1, 2, a 6 („Zmeny“) a s článkom 3 („Prechodné opatrenia“) smernice 2014/63, bol 24. jún 2015. Podľa článku 3 sa výrobky, ktoré boli uvedené na trh alebo označené pred 24. júnom 2015 v súlade so smernicou o mede, môžu naďalej uvádzať na trh až do vyčerpania zásob. [25] V každom prípade, čo sa týka uvádzania krajiny pôvodu, smernica 2014/63 len prispôsobuje smernicu o mede nadobudnutiu účinnosti Lisabonskej zmluvy, a to nahradením odkazu na „ES“ v článku 2 ods. 4 písm. a) smernice o mede odkazom na „EÚ“. [26]

Nemecké právo

28. „Predbalenie“ definuje § 42 ods. 1 Gesetz über das Inverkehrbringen und die Bereitstellung von Messgeräten auf dem Markt, ihre Verwendung und Eichung sowie über Fertigpackungen (zákon o uvedení na trh a poskytovaní meracích prístrojov, ich používaní a kalibrácii, ako aj o predbalení) z 25. júla 2013 ako obaly akéhokoľvek druhu, do ktorých sú bez prítomnosti kupujúceho zabalené výrobky a ktoré sú v neprítomnosti kupujúceho uzavreté, pričom bez otvorenia alebo výmeny obalu nie je možné zmeniť množstvo v nich obsiahnutých výrobkov. Vnútroštátny súd uvádza, že tak právo Únie, ako aj vnútroštátna právna úprava považujú skutočnosť, že sa na predaj ponúka jednotlivá položka, za rozhodujúcu jednak z hľadiska „predbalenia“ a tiež z hľadiska „balených potravín“.

29. § 1 ods. 1 Lebensmittel-Kennzeichnungsverordnung (nariadenie o označovaní potravín) [27] stanovuje, že toto nariadenie sa vzťahuje na označovanie predbalených potravín určených na dodanie spotrebiteľovi. Reštaurácie, hromadné stravovacie zariadenia a prevádzkovatelia živnosti predstavujú „spotrebiteľov“, pokiaľ sa jedlo konzumuje v ich priestoroch.

30. § 3 ods. 4 Honigverordnung (nariadenie o mede) zo 16. januára 2004, ktorý podľa vnútroštátneho súdu zodpovedá článku 2 ods. 4 písm. a) smernice o mede, stanovuje, že okrem údajov vyžadovaných nariadením o označovaní potravín musia etikety výrobkov uvedených v prílohe 1 (ktorá uvádza definície a označenia, pod ktorými možno med predávať a ktorá podľa vnútroštátneho súdu obsahuje aj sporný výrobok) obsahovať krajinu alebo krajiny pôvodu, v ktorých bol med získaný. Ak bol med získaný vo viacerých krajinách pôvodu a v rozsahu, v akom bol med získaný v týchto krajinách, medzi dané označenia patrí: a) „zmes medu z krajín ES“; b) „zmes medu z krajín mimo ES“; c) „zmes medu z krajín ES a mimo ES“.

24 — Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2014/63/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa mení smernica Rady 2001/110/ES o mede (Ú. v. EÚ L 164, 2014, s. 1).

25 — Pozri aj článok 2 ods. 1 a odôvodnenia 11 a 12.

26 — Pozri článok 1 ods. 1 a odôvodnenie 6.

27 — Vnútroštátny súd sa opiera o verziu zverejnenú 15. decembra 1999 (BGBl. 1999 I, s. 2464) a naposledy zmenenú článkom 2 Verordnung (nariadenia) z 25. februára 2014 (BGBl. 2014 I, s. 218).

31. § 3 ods. 3 prvá veta nariadenia o označovaní potravín, ktorý sa (podľa § 3 ods. 5 nariadenia o mede) vzťahuje aj na údaje, ktoré sa majú uvádzať na etikete v zmysle § 3 ods. 4 nariadenia o mede, stanovuje, že údaje majú byť na balení alebo pripojenej etikete uvedené v nemeckom jazyku a na zreteľnom mieste, aby boli ľahko viditeľné, jasne čitateľné, nezmazateľné a ľahko zrozumiteľné. § 4 ods. 3 nariadenia o mede zakazuje uvádzať na trh výrobky, ktoré nespĺňajú povinné požiadavky v § 3 ods. 4 nariadenia o mede.

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

32. Jedným z výrobkov, ktoré Breitsamer uvádza na trh, je „Breitsamer Imkergold“. Tento výrobok pozostáva zo 120 jednotlivých porcií 20 gramov toho istého medu, pričom každá porcia je uzatvorená hliníkovým vrchnákom. Etikety alebo balenia jednotlivých porcií neoznačujú krajinu pôvodu medu. Týchto 120 porcií tvorí obsah jednej škatule. Etiketa na každej škatuli obsahuje nevyhnutné informácie vrátane krajiny pôvodu medu.

33. Dňa 30. októbra 2012 uložilo Mesto Mníchov konateľovi spoločnosti Breitsamer pokutu za uvedenie na trh jednotlivých porcií medu, ktorých balenie alebo etiketa neuvádzali krajinu pôvodu medu. Dňa 5. novembra 2012 Breitsamer podala Mestu Mníchov správnu sťažnosť proti tejto pokute. V ten istý deň podala správnu žalobu na Verwaltungsgericht München (Správny súd Mníchov) o určenie, že uvedenie krajiny pôvodu sa nevyžaduje, pretože jednotlivé porcie neboli určené na predaj na trhu samostatne, a preto nešlo o predbalenú potravinu. Na žiadosť spoločnosti Breitsamer Mesto Mníchov prerušilo správne konanie, ktoré viedlo. Dňa 25. septembra 2013 Verwaltungsgericht München (Správny súd Mníchov) zamietol žalobu spoločnosti Breitsamer o určenie. Breitsamer podala voči tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd.

34. Za týchto okolností vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru nasledujúce otázky:

„1. Ide pri jednotlivých porciách medu, ktoré sú zabalené spolu v jednej škatuli obsahujúcej všetky prvky označenia vrátane označenia krajiny pôvodu, a nepredávajú sa konečnému spotrebiteľovi ako jednotlivé porcie, ani sa jednotlivo nedodávajú hromadným stravovacím zariadeniam, o ‚predbalenú potravinu‘ alebo ‚balenú potravinu‘ v zmysle článku 1 ods. 3 písm. b) [smernice o označovaní potravín], ako aj v zmysle článku 2 ods. 2 písm. e) nariadenia č. 1169/2011, ktorá podlieha príslušným povinnostiam na označovanie, alebo takéto porcie medu, keďže sa neponúkajú na predaj ako jednotlivá položka, nepredstavujú predbalenú potravinu/balenú potravinu podliehajúcu povinnostiam na označovanie?

2. Bude odpoveď na otázku iná, ak sa takéto jednotlivé porcie v hromadných stravovacích zariadeniach dodávajú nielen v rámci pripravených hotových paušálne platených jedál, ale sa aj jednotlivo predávajú?“

35. Breitsamer, Landesanwaltschaft Bayern (prokurátor, Spolková krajina Bavorsko, Nemecko), Mesto Mníchov a Európska komisia podali písomné pripomienky a na pojednávaní, ktoré sa konalo 28. januára 2016, predniesli ústne vyjadrenia.

Posúdenie

Úvodné poznámky

36. Svojimi dvoma otázkami sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právna úprava Únie vyžaduje, aby sa krajina pôvodu medu uvádzala na jednotlivých porciách medu, ktoré sú zabalené a predávajú sa spoločne v škatuli hromadným stravovacím zariadeniam, kde sa následne buď predávajú samostatne konečnému spotrebiteľovi medu alebo sa mu dodávajú ako súčasť zakúpeného jedla. Z návrhu na

začatie prejudiciálneho konania a podaných písomných pripomienok a napriek formulácii prvej otázky mi nie je jasné, či jednotlivé porcie medu, ktoré sú predmetom konania vo veci samej, sa konečným spotrebiteľom predávali (a naďalej predávajú) samostatne. V každom prípade ide o skutkovú otázku, o ktorej rozhodne príslušný vnútroštátny súd. Okrem toho pre moju analýzu nie je podstatné, či sú sporné skutočnosti pokryté buď prvou, alebo druhou otázku; ako to vidím ja, odpoveď na každú otázku vyžaduje zohľadnenie skutkových predpokladov tej druhej.

37. Vnútroštátny súd žiada o objasnenie požiadaviek na označovanie medu podľa smernice o označovaní potravín a nariadenia č. 1169/2011. Je nesporné, že v čase uloženia napadnutej pokuty platila smernica o označovaní potravín.[28] Táto smernica, a nie nariadenie č. 1169/2011, je relevantná pre výsledok správnej sťažnosti spoločnosti Breitsamer.[29] Súdne konanie, ktoré začala spoločnosť Breitsamer a ktoré viedlo k tomuto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, je zamerané na získanie určujúceho rozhodnutia o tom, že uvedenie jednotlivých porcií medu *spoločne zoskupených do jednej škatule* na trh nepodlieha požiadavke, aby sa krajina pôvodu medu uvádzala na každej jednotlivej porcii. Vnútroštátny súd uvádza, že Breitsamer chce pokračovať vo svojej praxi (ak je to zákonné, predpokladám). Nariadenie č. 1169/2011 (vrátane jeho prechodných ustanovení[30]) je relevantné pre činnosť spoločnosti Breitsamer od 13. decembra 2014. Aj preto musím položené prejudiciálne otázky posúdiť v rámci tak smernice o označovaní potravín, ako aj nariadenia č. 1169/2011.

Smernica o mede a smernica o označovaní potravín

38. Vnútroštátny súd vysvetľuje, že na sporný med sa vzťahuje príloha I smernice o mede.[31] Smernica o označovaní potravín sa uplatňuje aj na tento med, pod určitými podmienkami.[32] Obe smernice sa teda uplatňujú spoločne, hoci smernica o mede stanovuje podrobnejšie pravidlá pre záležitosti, na ktoré sa vzťahujú obe smernice.

39. Ak sa smernica o mede vykladá izolovane, neposkytuje odpoveď na otázky, ktoré vnútroštátny súd zaujímajú. Hoci smernica o mede vyžaduje, aby sa krajina alebo krajiny pôvodu medu uvádzali na etikete, a stanovuje pravidlá, pokiaľ ide o to, čo by mal tento údaj zahŕňať,[33] nešpecifikuje, k akému presnému výrobku alebo v ktorej konkrétnej etape v dodávateľskom reťazci sa musí táto etiketa pripojiť. Zakotvovala smernica o označovaní potravín, v rozsahu, v akom sa uplatňovala horizontálne na všetky výrobky uvedené na trh,[34] podrobnejšie požiadavky v tomto zmysle?

40. Podľa môjho názoru áno.

41. Smernica o označovaní potravín sa týkala označovania potravín „ktoré vo svojej podstate má poskytnúť informáciu [ktoré sa ako také majú poskytnúť – *neoficiálny preklad*] konečnému spotrebiteľovi“ a potravín „ktoré sa dodávajú [sú určené na dodanie – *neoficiálny* preklad] do… hromadných stravovacích zariadení“[35]. Požiadavky na označovanie sa líšili v závislosti od toho, či boli potraviny predbalené.[36] V prípade, keď potraviny neboli predbalené alebo keď sa potraviny balili na

28 — Smernica o označovaní potravín bola nahradená od 13. decembra 2014: pozri článok 53 ods. 1 nariadenia č. 1169/2011.

29 — Pozri bod 33 vyššie.

30 — Pozri najmä prvý pododsek článku 54 ods. 1 nariadenia č. 1169/2011.

31 — Pozri článok 1 smernice o mede.

32 — Pozri článok 2 smernice o mede. Pozri tiež článok 4 ods. 2 smernice o označovaní potravín.

33 — Pozri článok 2 ods. 4 písm. a) smernice o mede.

34 — Pozri odôvodnenie 4 smernice o označovaní potravín.

35 — Článok 1 ods. 1 a 2 smernice o označovaní potravín.

36 — Článok 2, článok 4 ods. 2 a článok 13 ods. 1 písm. a) smernice o označovaní potravín.

žiadosť spotrebiteľa v priestoroch predajne, alebo sa predbalili na účely priameho predaja, mali členské štáty prijať podrobné pravidlá týkajúce sa spôsobu uvádzania údajov uvedených v článku 3 a článku 4 ods. 2 a mohli rozhodnúť o tom, aby sa všetky alebo niektoré z týchto údajov nevyžadovali za predpokladu, že zákazník v každom prípade dostane dostatočné informácie. [37]

42. Z toho vyplýva, že ak boli sporné jednotlivé porcie medu predbalenou potravinou, na ich balení alebo etikete mali byť v zásade uvedené „údaje o pôvode alebo mieste pôvodu v prípade, keď neuvedenie takýchto údajov by mohlo uviesť spotrebiteľa do [podstatného omylu], pokiaľ ide o skutočný pôvod alebo miesto pôvodu potraviny“ [38]. Hoci článok 3 ods. 1 bod 8 smernice o označovaní potravín takto naznačoval, že táto požiadavka bola v zásade podmienená, zdá sa mi, že táto podmienka bola automaticky splnená v prípade, keď potravinou bol med. Je to tak preto, lebo normotvorca v smernici o mede výslovne uznal, že je nevyhnutné, aby boli k dispozícii úplné informácie o kvalite medu a jeho pôvode, aby nedochádzalo k zavádzaniu spotrebiteľa, pokiaľ ide o kvalitu medu (ktorá je úzko previazaná s jeho pôvodom). [39] Vzhľadom na to je označenie pôvodu podľa smernice o mede v zásade bezvýhradnou povinnosťou. [40]

43. Je nesporné, že druhý a tretí prvok definície pojmu „predbalený“ med v smernici o označovaní potravín pokrýva sporné jednotlivé porcie medu. [41] Zdalo by sa totiž, že med sa balil do malej nádoby, ktorá je uzavretá hliníkovým vrchnákom, že na zmenu obsahu je nutné otvoriť vrchnák a že med bol zabalený týmto spôsobom pred tým, než bol ponúknutý na predaj (buď jednotlivo, alebo ako súčasť škatule s jednotlivými porciami). Med bol zabalený týmto spôsobom v čase, keď sa jednotlivá porcia dostala do záverečnej fázy v dodávateľskom reťazci, v ktorej malo dôjsť ku konzumácii. V predchádzajúcej fáze bol tento balený med zabalený v škatuli spolu s ďalšími podobnými jednotlivými porciami medu.

44. Hlavný spor medzi účastníkmi konania sa týka otázky, či musí byť jednotlivá porcia medu v prípade, keď ju hromadné stravovacie zariadenie dodá konečnému spotrebiteľovi ako súčasť jeho nákupu jedla, označená zodpovedajúcim spôsobom tak, aby zahŕňala údaj o krajine pôvodu medu. To je predmetom prvej otázky vnútroštátneho súdu. Breitsamer a Komisia tvrdia, že na tieto jednotlivé časti sa definícia predbalené potraviny nevzťahuje; prokurátor Spolkovej krajiny Bavorsko a Mesto Mníchov tvrdia opak.

45. Súhlasím s posledným uvedeným názorom.

46. Je pravda, že niektoré časti textu niektorých jazykových verzií článku 1 ods. 3 písm. b) a ďalších ustanovení smernice o označovaní potravín môžu pri izolovanom výklade podporovať užší výklad, a síce, že iba jednotlivé porcie prezentované vo svojej balenej forme na predaj spotrebiteľovi predstavujú „jednotlivú položku určenú na prezentáciu ako takú pre konečného spotrebiteľa“ a musia sa preto kvalifikovať ako „predbalené potraviny“.

47. Z tohto dôvodu, zatiaľ čo niektoré jazykové verzie článku 1 ods. 3 písm. b) používajú neutrálny pojem „jednotlivá položka“ (napríklad anglická a poľská jazyková verzia), ostatné jazykové verzie (vrátane španielskej, francúzskej, holandskej a talianskej verzie) používajú pojem, ktorý možno preložiť do angličtiny ako „predajná položka“. Posledný uvedený pojem tiež zodpovedá významu, ktorý pojmu „jednotlivá položka“ pripisuje pracovná skupina (zložená z odborníkov z členských štátov) zriadená Generálnym riaditeľstvom Komisie pre zdravie a ochranu spotrebiteľa. Táto pracovná skupina v dokumente, ktorý nemá formálne právne postavenie, vyjadrila názor, že „… za predajné jednotky sa nepovažujú potraviny v porciových téglikoch (napr. džemy, med, horčica), ktoré sa v zariadeniach

37 — Článok 14 smernice o označovaní potravín.

38 — Článok 1 ods. 3 písm. b), článok 3 ods. 1 bod 8 a článok 13 ods. 1 písm. a) smernice o označovaní potravín.

39 — Odôvodnenie 5 smernice o mede.

40 — Článok 2 ods. 4 písm. a) smernice o mede.

41 — Článok 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín.

spoločného stravovania podávajú hosťom ako súčasť jedla“ [42], a preto nepatria do pôsobnosti článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín. Ak sa pojem „jednotlivá položka“ vykladá týmto spôsobom, pôsobnosť článku 1 ods. 3 písm. b) je obmedzená na pokrytie iba jednotlivej (to znamená samostatnej) položky potraviny zabalenej pred jej predajom, ktorá sa ponúka ako taká na predaj konečnému spotrebiteľovi, čím sa rozumie spotrebiteľ v konečnej fáze dodávateľského reťazca, ktorý si môže následne vybrať, či túto potravinu kúpi a či ju nakoniec zje.

48. Na podporu zužujúceho výkladu by sa dalo tiež povedať, že keď normotvorca do článku 14 zakotvil požiadavku na označovanie, pokiaľ ide o potraviny, ktoré *nie* sú predbalené v zmysle článku 1 ods. 3 písm. b), mal na mysli potraviny, ktoré sú určené na predaj, a to na „potraviny ponúk[ané] na predaj konečnému spotrebiteľovi“, „potraviny… bal[ené] na žiadosť spotrebiteľa v priestoroch predajne“ (a teda nie pred ich ponukou na predaj) a potraviny „predbal[ené] s cieľom priameho predaja“. Aj ostatné časti smernice o označovaní potravín spomínali „zákazníka“, a nie „spotrebiteľa“. [43] Okrem toho, zatiaľ čo článok 5 ods. 1 upravoval názov, pod ktorým sa potravina „predáva“, neexistovalo iné ustanovené, ktoré by sa vzťahovalo na názov, pod ktorým sa potraviny dodávali spotrebiteľovi, alebo ktoré by určovalo článok 5 ods. 1 ako uplatniteľný za takýchto okolností.

49. Okrem toho (dalo by sa povedať) právna úprava stanovovala, že vo výnimočných prípadoch sa mohli na vonkajšom obale objaviť len informácie o dôležitých údajoch, a to vo fáze *pred* predajom konečnému spotrebiteľovi. [44] Z tohto dôvodu, ak sa taká potravina uviedla na trh vo fáze *pred predajom* konečnému spotrebiteľovi a ak v tejto fáze nešlo o predaj hromadnému stravovaciemu zariadeniu, *nebolo* nutné uviesť pôvod potraviny na obale alebo k nemu pripojenej etikete. Článok 13 ods. 1 písm. b) stanovoval, že postačovalo, aby sa tieto informácie uviedli iba na obchodných dokumentoch (pri dodržaní určitých podmienok). Na vyššom stupni dodávateľského reťazca, pred predajom konečnému spotrebiteľovi alebo hromadnému stravovaciemu zariadeniu, sa teda článok 13 ods. 1 písm. a) neuplatňoval na potraviny v zmysle článku 1 ods. 3 písm. b). [Ako to však vidím ja, hoci sa tým potvrdzuje, že článok 13 ods. 1 písm. a) sa v skutočnosti vzťahoval aspoň na jednotlivé porcie medu predávané samostatne konečnému spotrebiteľovi alebo hromadnému stravovaciemu zariadeniu, [45] nemusí to nevyhnutne znamenať, že článok 13 ods. 1 písm. a) sa nevzťahoval na potraviny – aké sú predmetom sporu – na nižšom stupni dodávateľského reťazca.]

50. Napokon prinajmenšom anglická verzia pôvodnej smernice o označovaní potravín (smernica 79/112/EHS) uvádzala, že rozsah jej pôsobnosti by sa mal obmedziť na potraviny *určené na predaj* konečnému spotrebiteľovi. [46] Aj toto by sa dalo uviesť na podporu zužujúceho výkladu.

51. Podľa môjho názoru tieto tvrdenia v skutočnosti podporujú záver, že definícia v článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín sa vzťahovala prinajmenšom na jednotlivú porciu medu, aká je predmetom sporu, ak sa predávala samostatne (druhá prejudiciálna otázka). Ako to vidím ja, ostatné časti článku 1 ods. 3 písm. b) a smernice o označovaní potravín všeobecne, ako aj ciele a všeobecná systematika uvedenej smernice potvrdzujú tento záver, a naznačujú, že odpoveď na prvú otázku musí byť tiež „áno“.

42 — „Otázky a odpovede týkajúce sa uplatňovania nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom“. Tento dokument poskytuje odpovede na určité otázky týkajúce sa uplatňovania nariadenia č. 1169/2011 [definícia „balená potravina“, ktorá sa tam nachádza, používa rovnakú formuláciu ako článok 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín; pozri bod 14 vyššie a bod 71 nižšie]. Jeho úvodná strana potvrdzuje, že „… nemá však formálne právne postavenie a v prípade sporu nesie výhradnú zodpovednosť za výklad tohto právneho predpisu Súdny dvor Európskej únie“. Slovenská verzia tohto dokumentu sa nachádza tu: http://ec.europa.eu/food/safety/docs/labelling_legislation_qanda_application_reg1169 2011_sk.pdf.

43 — Pozri napríklad článok 2 ods. 1 písm. a) a druhý odsek článku 14 smernice o označovaní potravín.

44 — Pozri článok 13 ods. 1 písm. b) a odôvodnenie 15 smernice o označovaní potravín.

45 — Pozastavím sa, aby som poznamenala, že je podľa mňa neodmysliteľne nepravdepodobné predpokladať, že by hromadné stravovacie zariadenie za normálnych okolností kupovalo jednotlivé porcie medu predávané samostatne, jednu po druhej. Zdá sa, že je opodstatnenejšie si myslieť, že by pravdepodobne kúpilo „veľkoobchodné balenie“ obsahujúce viaceré jednotlivé porcie medu predávané spoločne za zníženú jednotkovú cenu.

46 — Piate odôvodnenie smernice Rady z 18. decembra 1978 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín na predaj konečnému spotrebiteľovi [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 33, 1979, s. 1).

52. Skutočnosť, že niektoré jazykové verzie článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín používajú pojem „predajná položka“ namiesto „jednotlivá položka“ nemôže byť rozhodujúca. Je známou skutočnosťou, že keďže právna úprava Únie sa musí uplatňovať a vykladať jednotne, musí sa vykladať podľa skutočnej vôle normotvorcu a ním sledovaného účelu, najmä s prihliadnutím na všetky jazykové verzie. [47] Pokiaľ sa rôzne jazykové verzie od seba odlišujú, musí sa sporné ustanovenie vykladať na základe všeobecnej systematiky a účelu právnej úpravy, ku ktorej patrí. [48]

53. Podľa smernice o označovaní potravín sa predbalená potravina skladala z jednotlivej položky, ktorá bola *prezentovaná* ako taká konečnému spotrebiteľovi. Tento výklad je v súlade so zdravým rozumom. Pri výklade v spojení s článkom 1 ods. 1, ktorý definoval všeobecnú pôsobnosť smernice o označovaní potravín, je zrejmé, že prvý prvok článku 1 ods. 3 písm. b) sa mal vykladať ako odkazujúci na (formu) „dodania“ potraviny konečnému spotrebiteľovi. To by zahŕňalo jednak dodanie jednotlivo balenej potraviny s cieľom ponúknuť ju na predaj konečnému spotrebiteľovi a dodanie jednotlivo balenej potraviny konečnému spotrebiteľovi ako súčasť zakúpeného jedla. Zároveň hoci definícia „predbalené potraviny“ v článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín vyžadovala, aby bola potravina zabalená pred jej predajom, tento predaj sa mohol týkať konečného spotrebiteľa alebo hromadného stravovacieho zariadenia. Potravina mala byť zabalená spôsobom, aby sa mohla predávať ako taká; táto časť definície nevyžadovala, aby išlo o predaj konečnému spotrebiteľovi. Potravina tak mohla byť zabalená pred jej predajom, či už ako jednotlivá položka alebo ako súčasť spoločnej jednotky potravín, hromadnému stravovaciemu zariadeniu a následne mohla byť prezentovaná konečnému spotrebiteľovi na konci dodávateľského reťazca ako jednotlivo balená potravina ako súčasť zakúpeného jedla.

54. Tento výklad frázy „akákoľvek jednotlivá položka určená na prezentáciu ako taká“ zabezpečuje, že sa všetkým jazykovým verziám článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín priradí jednotný význam. Zatiaľ čo zaručuje, že sa slovo „prezentácia“ nebude vykladať ako znamenajúce výlučne „predaj“, predchádza tiež tomu, aby slovo „predaj“ v niektorých jazykových verziách stratilo svoj význam. Je to tak preto, lebo keď si spotrebiteľ kupuje jedlo, dochádza k protiplneniu. Zaplatená cena pokrýva všetky tovary a služby potrebné na dodanie daného jedla. Zahŕňa teda protiplnenie za rôzne zložky tohto jedla vrátane prípadných jednotlivých porcií medu, aké sú predmetom sporu.

55. Výklad, ktorý navrhujem, prispieva aj k dosiahnutiu cieľov smernice o označovaní potravín.

56. Smernica o označovaní potravín sa usilovala zabrániť obmedzeniam voľného obehu výrobkov a rozdielnym konkurenčným podmienkam a stanoviť všeobecné pravidlá uplatňujúce sa na všetky výrobky uvedené na trh. [49] Podľa môjho názoru by k takémuto obmedzeniu mohlo dôjsť, pokiaľ budú (balené) potraviny dostupné na trhu a k dispozícii na prevod vrátane konečnej fázy dodávateľského reťazca, keď sa distribuujú spotrebiteľovi ako súčasť dodania jedla (ktoré zvyčajne zahŕňa poskytnutie služieb, ako aj dodanie tovaru [50]). Pokiaľ teda budú (balené) potraviny na trhu, bude záujem o aproximáciu právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označení tohto výrobku. V situácii opísanej v prvej otázke bola balená potravina naposledy ponúknutá na predaj, keď ju kúpilo hromadné stravovacie zariadenie. Zdá sa mi, že tento konečný predaj však neviedol k tomu, že sa potravina

47 — Pozri napríklad rozsudok Internetportal und Marketing (C-569/08, EU:C:2010:311, bod 35 a citovanú judikatúru).

48 — Pozri napríklad rozsudok M a i. (C-340/08, EU:C:2010:232, bod 44 a citovanú judikatúru).

49 — Odôvodnenia 2 a 4 smernice o označovaní potravín.

50 — Na ilustráciu rozličných služieb a tovarov, ktoré taká transakcia zahŕňa, pozri (v kontexte dane z pridanej hodnoty) rozsudok Bog a i. (C-497/09, C-499/09, C-501/09 a C-502/09, EU:C:2011:135, body 64 až 81).

odstránila z trhu.[51] Naopak: jej následné dodanie spotrebiteľovi (ako súčasť spotrebiteľovej kúpy jedla) predstavovalo formu distribúcie za protiplnenie, a preto išlo o formu uvedenia výrobku na trh. Na pojednávaní Komisia súhlasila s druhým uvedeným návrhom (napriek svojmu stanovisku k prvej otázke).

57. Smernica o označovaní potravín sa tiež zaoberala potrebou informovať a chrániť spotrebiteľa[52] tým, že sa poskytnú informácie (vrátane informácií o krajine pôvodu potraviny), ktoré umožnia, aby si mohol spotrebiteľ vybrať potravinu dokonale informovaný o skutočnostiach, ktoré sa považovali za relevantné pre tento výber. Podrobné označovanie sa považovalo za užitočný nástroj, pretože vytváralo najmenej prekážok pre voľné obchodovanie.[53]

58. Potraviny sa kupujú predovšetkým na jedenie. Záujem spotrebiteľa na konci dodávateľského reťazca na získaní povinných a ďalších informácií o potravinách je rovnako dôležitý pre obe rozhodnutia (teda pre kúpu, ako aj zjedenie potraviny). Tento záujem sa nevytratí len preto, že jeho voľba je obmedzená v tom zmysle, či zje alebo nezje konkrétnu potravinu poskytnutú ako súčasť zakúpeného jedla (situácia, na ktorú sa vzťahuje prvá prejudiciálna otázka). V skutočnosti sa jeho záujem na úplnej transparentnosti, pokiaľ ide o podstatné vlastnosti potraviny, zrejme len málo odlišuje od situácie, keď má na výber, či túto potravinu kúpi (alebo nekúpi) samostatne s cieľom ju zjesť.

59. Nakoniec poznamenávam, že môj výklad článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín neznamená, že dodržiavanie smernice bude viac zaťažujúce alebo prípadne nebude možné. Do istej miery totiž bráni potrebe zaviesť dvojaké produktové rady. Je pravda, že v rámci zužujúceho výkladu článku 1 ods. 3 písm. b) by sa výrobcovia mohli rozhodnúť pre vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa tak, že povinnými informáciami označia všetky jednotlivé porcie, a to bez ohľadu na to, či boli určené pre jednotlivých spotrebiteľov, ktorí si jednotlivú porciu kúpili samostatne. Výrobcovia by však mohli namiesto toho prijať obchodné rozhodnutie zriadiť dvojaké produktové rady (jeden pre porcie s potrebnými informáciami na etikete a druhý pre rovnaké porcie bez týchto informácií)[54] a museli by v každom prípade označiť druhý typ výrobku (napríklad „nie na predaj“[55]), aby sa tak oddelilo dodávanie dvoch kategórií výrobkov. Za takých okolností by sa náklady na výkon vynakladali v rôznych fázach dodávateľského reťazca s cieľom, aby sa oba rady dodávok udržali oddelené.

60. Dospela som preto k záveru, že jednotlivé porcie medu zabalené (pred tým, ako sa ponúknu na predaj) do nádoby uzavretej hliníkovým vrchnákom, ktorú treba otvoriť, ak má dôjsť k zmene obsahu, pričom tieto jednotlivé porcie sú zabalené a predávajú sa hromadným stravovacím zariadeniam spoločne v škatuli s etiketou označujúcou krajinu pôvodu medu, sú „predbalenými potravinami“ v zmysle článku 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín. Je to tak aj v prípade, keď sa takéto jednotlivé porcie dodávajú konečnému spotrebiteľovi ako súčasť zakúpeného jedla, a nepredávajú sa konečnému spotrebiteľovi ako jednotlivé porcie ani sa jednotlivo nedodávajú hromadným stravovacím zariadeniam.

61. Z toho vyplýva, že s výhradou výnimiek, ktoré sa môžu uplatniť, na etiketách alebo baleniach týchto jednotlivých porcií sa musí uvádzať krajina alebo krajiny pôvodu medu.

51 — Opäť platí, že sa zdá nepravdepodobné predpokladať, že hromadné stravovacie zariadenie v prípade potreby veľkého množstva medu na výrobu určitých hotových potravín (napríklad koláčov) kúpi škatuľu 120 jednotlivých porcií a bude každú jednotlivo otvárať, namiesto toho, aby kúpilo veľkoobchodnú nádobu s medom. Pravdepodobnejšie je, že ekonomickým dôvodom kúpy škatule 120 jednotlivých porcií je, že hromadné stravovacie zariadenie tým ušetrí na mzdových nákladoch, ktoré by si porciovanie medu vyžadovalo. A jednotlivé porcie sa v nezmenenom stave umiestnia pred konečného spotrebiteľa.

52 — Pozri odôvodnenie 6 smernice o označovaní potravín.

53 — Pozri odôvodnenie 8 smernice o označovaní potravín.

54 — Takéto rozhodnutie možno (napríklad) prijať v spojení s obchodným rozhodnutím naplniť nádoby porcií v rámci dvoch rozdielnych radov dodávok s medom z rôznych zdrojov, ktorý teda môže mať rozdielnu kvalitu/hodnotu.

55 — Značná časť diskusií na pojednávaní sa totiž zameriavala na potrebu použiť takúto etiketu s cieľom využitia slobody nemusieť pripojiť ďalšiu etiketu označujúcu krajinu pôvodu potraviny.

62. Ako to vidím ja, v návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je uvedené nič, čo by nasvedčovalo tomu, že sa uplatní niektorá z výnimiek.

63. Okolnosti opísané vnútroštátnym súdom nezahŕňajú predbalené porcie medu vo fáze dodávateľského reťazca, ktorá predchádzala predaju konečnému spotrebiteľovi a ktorá (zatiaľ) nezahŕňala hromadné stravovacie zariadenia. Ani hromadné stravovacie zariadenia, ktorým boli dodané, nepoužili ich obsah na niektorý z účelov opísaných v článku 13 ods. 1 písm. b) (teda účely *iné*, než dodanie porcie ako takej konečnému spotrebiteľovi). Nevidím preto žiaden dôvod na uplatňovanie článku 13 ods. 1 písm. b).

64. Komisia vo svojich písomných pripomienkach naznačila, že otázka, či sú sporné jednotlivé porcie medu „predbaleným medom“, nemusí vzniknúť, pretože podľa článku 13 ods. 4 smernice o označovaní sa pôvod potraviny nemusí uvádzať na obale alebo nádobe, ktorej celková plocha má menej ako 10 cm^2 (ďalej len „nádobky“).

65. Vnútroštátny súd túto výnimku nespomenul. Nezisťoval ani relevantný skutkový stav. V rámci odpovede na otázku Súdneho dvora na pojednávaní sa však hlavní účastníci konania zhodli, že táto výnimka sa nemôže uplatniť, pretože nádoby, ktoré Breitsamer používala pre svoje jednotlivé porcie, boli väčšie ako nádobky. V tomto kontexte sa budem vzťahom medzi článkom 2 ods. 4 smernice o mede a článkom 13 ods. 4 smernice o označovaní potravín zaoberať len veľmi stručne.

66. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že smernicu o označovaní potravín nemožno vykladať v tom zmysle, že stanovuje požiadavku označiť krajinu pôvodu na jednotlivých porciách balených v nádobkách, a to bez ohľadu na okolnosti, za ktorých boli predané alebo dodané konečnému spotrebiteľovi, a teda bez ohľadu na definíciu predbalenej potraviny. Takýto výklad predpokladá, že je prípustné použiť článok 13 ods. 4 v spojení so smernicou o mede, ktorá neobsahuje žiadnu výnimku z povinnosti uvádzať krajinu pôvodu. Smernica o označovaní potravín sa vzťahuje na med s výhradou podmienok stanovených v smernici o mede (článok 2).[56] To znamená, že povinnosti v oboch smerniciach sa uplatňovali súbežne s výhradou osobitných pravidiel, ktoré sa nachádzajú v smernici o mede. A článok 2 ods. 4 písm. a) poslednej uvedenej smernice stanovuje, v zdanlivo absolútnom vyjadrení, povinnosť uvádzať na etikete krajinu alebo krajiny pôvodu, kde sa med získal.

67. Článok 2 ods. 4 písm. a) smernice o mede však neupravuje, k akým výrobkom (z medu) sa musí daná etiketa (s požadovanými informáciami) pripojiť.[57] Článok 2 ods. 4 písm. b) potvrdzuje, že povinnosti uvedené v smernici o označovaní potravín (vrátane článku 13 tejto smernice) upravujú túto otázku *bez toho*, aby toto uplatňovanie podmieňovali tým, že článok 13 ods. 4 smernice o označovaní potravín sa neuplatní. Z toho vyplýva (hoci z môjho pohľadu nie príliš priamo), že v zásade platí výnimka podľa článku 13 ods. 4 smernice o označovaní potravín, ktorá odzrkadľuje uznanie skutočnosti normotvorcom Únie, že obsiahnuť viac ako veľmi obmedzené informácie na nádobkách bolo neuskutočniteľné (bez ohľadu na to, akú potravinu obsahujú).

Smernica o mede a nariadenie č. 1169/2011

68. Líšia sa odpovede na obe otázky, ak sa smernica o mede vykladá v spojení s nariadením č. 1169/2011?

69. Podľa môjho názoru sa nelíšia.

56 — Odôvodnenie 5 smernice o mede.

57 — Pozri bod 39 vyššie.

70. Nariadenie č. 1169/2011 v súčasnosti súvisí so smernicou o mede a uplatňuje sa s ňou spoločne podobným spôsobom ako smernica o označovaní potravín. Stanovuje pravidlá uplatniteľné na všetky potraviny vrátane pravidiel vyžadujúcich, aby sa krajina pôvodu uvádzala na balení či pripojenej etikete,[58] ktoré dopĺňajú osobitné pravidlá uplatniteľné na konkrétne potraviny.[59] Uplatňuje sa teda bez toho, aby boli dotknuté požiadavky na označovanie stanovené v takýchto iných pravidlách.[60]

71. Znenie nariadenia č. 1169/2011, ktoré definuje „balené potraviny“ rovnakým spôsobom, akým článok 1 ods. 3 písm. b) smernice o označovaní potravín definoval „predbalené potraviny“,[61] však celkovo vyznieva ešte viac v prospech kladnej odpovede na prvú otázku. Hlavným cieľom nariadenia č. 1169/2011 je teda zabezpečiť, aby boli koneční spotrebitelia primerane informovaní o *potravinách, ktoré konzumujú*, a aby boli schopní identifikovať a vhodne *využívať* potraviny a vyberať si tie, ktoré vyhovujú ich individuálnym stravovacím potrebám.[62] Vzťahuje sa na všetky potraviny určené pre konečného spotrebiteľa vrátane potravín dodávaných zariadeniami spoločného stravovania.[63] Akúkoľvek potravinu určenú na dodanie konečnému spotrebiteľovi alebo zariadeniam spoločného stravovania majú sprevádzať informácie o potravine v súlade s daným nariadením.[64] Okrem toho na rozdiel od smernice o označovaní potravín nariadenie č. 1169/2011 vymedzuje pojem „umiestnenie na trh“[65]. Táto definícia neodkazuje len na predaj potravín: vzťahuje sa aj na iné formy prevodu a distribúcie. Napokon, zatiaľ čo článok 8 ods. 6 ukladá povinnosť prevádzkovateľovi potravinárskeho podniku zabezpečiť, aby sa povinné informácie o potravinách v prípade potreby poskytli konečnému spotrebiteľovi, toto ustanovenie predpokladá, že dotknutá potravina *nie je* zabalená. Nemôžem sa preto stotožniť s názorom, že potravina by sa nemala klasifikovať ako „balená potravina“, pretože prevádzkovateľ potravinárskeho podniku je povinný poskytnúť povinné informácie o potravinách konečnému spotrebiteľovi.

72. Podľa môjho názoru nariadenie č. 1169/2011 tak potvrdzuje, že krajina pôvodu medu musí byť za normálnych okolností uvedená na balení alebo etikete jednotlivých porcií vrátane tých, ktoré sa spotrebiteľovi dodávajú ako súčasť zakúpeného jedla. Ani podľa nariadenia č. 1169/2011, ani podľa smernice o označovaní potravín však neexistuje povinnosť uvádzať krajinu pôvodu potraviny na nádobkách. Výnimka podľa článku 16 ods. 2 nariadenia č. 1169/2011 je vyjadrená v takmer totožnom znení skoršej výnimky, ktorá sa nachádzala v článku 13 ods. 4 smernice o označovaní potravín. Napriek tomu, že zoznam povinných informácií je v nariadení o niečo dlhší, článok 16 ods. 2 nestanovuje žiadnu povinnosť uvádzať na takomto balení alebo nádobách krajinu pôvodu [t. j. článok 9 ods. 1 písm. i)]. Výnimka pre nádobky sa preto v súčasnosti, rovnako ako predtým, aj naďalej vzťahuje na med zabalený v takýchto nádobách.

Návrh

73. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Bavorský správny súd) takto:

Jednotlivé porcie medu, pozostávajúce z medu zabaleného (pred tým, ako sa ponúkne na predaj) v nádobe s veľkosťou presahujúcou 10 cm^2, uzavretej hliníkovým vrchnákom, ktorý sa musí otvoriť, ak sa má obsah zmeniť, pričom tieto jednotlivé porcie sú zabalené a predávajú sa hromadným stravovacím zariadeniam spoločne v škatuli s etiketou označujúcou krajinu pôvodu medu, sú „predbalené potraviny“

58 — Pozri článok 9 ods. 1 písm. e), článok 12 ods. 2 a článok 26 nariadenia č. 1169/2011.
59 — Pozri najmä odôvodnenia 6, 8 a 22 nariadenia č. 1169/2011.
60 — Článok 1 ods. 4 nariadenia č. 1169/2011. Pozri aj odôvodnenie 32.
61 — Článok 2 ods. 2 písm. e) nariadenia č. 1169/2011.
62 — Pozri odôvodnenia 3 a 17 a článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1169/2011.
63 — Článok 1 ods. 3 a odôvodnenie 22 nariadenia č. 1169/2011.
64 — Článok 6 nariadenia č. 1169/2011.
65 — Článok 2 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1169/2011.

v zmysle článku 1 ods. 3 písm. b) smernice 2000/13/ES Európskeho parlamentu a Rady z 20. marca 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín, naposledy zmenenej a doplnenej nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 596/2009 z 18. júna 2009, a „balené potraviny“ v zmysle článku 2 ods. 2 písm. e) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004. Je to tak aj v prípade, keď sa takéto jednotlivé porcie dodávajú alebo predávajú konečnému spotrebiteľovi ako súčasť zakúpeného jedla, a nepredávajú sa konečnému spotrebiteľovi ako jednotlivé porcie, ani sa jednotlivo nedodávajú hromadným stravovacím zariadeniam. S výhradou prípadných výnimiek, v súlade s článkom 2 ods. 4 písm. a) smernice Rady 2001/110/ES z 20. decembra 2001 o mede, článkom 1 ods. 3 písm. b), článkom 3 ods. 1 bod (8) a článkom 13 ods. 1 smernice 2000/13 a článkom 2 ods. 2 písm. e), článkom 9 ods. 1 písm. i), článkom 12 ods. 2 a článkom 26 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1169/2011 sa preto krajina alebo krajiny pôvodu medu musia uviesť na etikete alebo balení takýchto jednotlivých porcií.